

SVETSKI DAN VODA 2008.

24.03.2008

Svetski dan voda 2008. Međunarodna godina sanitacije 2008. Higijena, voda i zdravlje

Â

Â

Generalna skupština Ujedinjenih nacija je rezolucijom 1992. godine u Rio de Janeiru odredila 22. mart kao Svetski dan voda, čije je obeležavanje počelo od 1993. godine. Sve zemlje su pozvane da taj dan posvete primeni preporuka UN i preduzmu konkretne korake i aktivnosti u skladu sa svojim nacionalnim interesima. Ujedinjene nacije su zvanično lansirale Međunarodnu godinu sanitacije kako bi ubrzale napredak za 2,6 milijarde ljudi širom sveta koji nemaju odgovarajuće higijenske uslove. Početak Međunarodne godine sanitacije, koja će trajati tokom 2008. godine, organizovali su odsek za ekonomska i socijalna pitanja pri Ujedinjenim nacijama u saradnji sa radnom grupom za vode Ujedinjenih nacija. Međunarodna godina sanitacije 2008. Izjava generalnog direktora Svetske zdravstvene organizacije Nedostatak higijenskih uslova ubija, ugrožava zdravlje, posebno dece, utiče na obrazovanje, utiče na zajednicu u celini, ali konstantno najviše pogađa siromašne i na drugi način ugrožene članove zajednice. Oko 2,6 milijardi ljudi u svetu nema odgovarajuće higijenske uslove. Daleko smo od ostvarivanja Milenijumskih ciljeva razvoja. Čak i kada bi postigli ciljeve i dalje bi ostao veliki deo populacije bez jednog od osnovnih preduslova za zdravlje u zajednici. To je ono što mnogi očekuju od Svetske zdravstvene organizacije da kaže i to je istina...

Ujedinjene nacije predstavljaju jednu od najboljih opcija da se zaista unapredi zdravlje, socijalni i čak ekonomski razvoj. Sanitacija nije tema Milenijumskih ciljeva razvoja niti Međunarodne godine sanitacije zato što je problem, već zato što predstavlja rešenje. Naš rad je pokazao da sanitacija zaista unapređuje zdravlje i jednostavne lako ostvarive intervencije snižavaju na primer bolesti sa dijarejom za 391 milion slučajeva godišnje. Jednostavna rešenja postoje za siromašne i urbane i ruralne zajednice koje su najviše pogođene. Ekonomija to potvrđuje: korist od svakog uložnog dolara, ruana ili rupija je devet puta veća. Najvećim delom korist imaju deca, domaćinstva i zajednice koje su najsiromašnije i kojima je pomoć najviše potrebna.

Hajde da ovaj optimizam učinimo realnim. Rad na poboljšanju higijenskih uslova je bio loš, a da bi se preokrenuo nabolje potrebno je više od godinu dana napornog rada. Svaki učinjen pomak biće dodatno suočen sa izazovima kao što su klimatske promene, čak i održavanje postojećih infrastrukture predstavlja pravi izazov. I dalje je teško definisati održiva rešenja za gusto naseljena urbana divlja naselja.

Ponosna sam što je Svetska zdravstvena organizacija prepoznala značaj higijenskih uslova od svog osnivanja. Prva Svetska zdravstvena skupština definisala je higijenske uslove kao prioritet i do danas mi prepoznajemo njihov značaj. I dalje ćemo nastojati da obezbedimo objektivne informacije i da ih učinimo dostupnim kao podršku izradnji našela i donošenju odluka, zalagaćemo se za ulaganje u higijenske uslove (sanitaciju) kao isplativu zdravstvenu intervenciju, povećavaćemo svoj uticaj putem osnivanja postojećih i novih partnerstava i pomagati ćemo ključnim partnerima na svim nivoima raspoloživim sredstvima.

Neodostatak higijenskih uslova predstavlja sramotu za ljudsko dostojanstvo. Potrudimo se da iskoristimo mogućnosti koje Međunarodna godina sanitacije donosi i da promenimo način života i zdravlje mnogih ljudi. Dr Margaret Chan
Generalni direktor

Svetska zdravstvena organizacija Uvod

Generalna skupština Ujedinjenih nacija je svojom rezolucijom A/C.2/61/L.16/Rev.1 od 4. decembra 2006. godine proglasila 2008. godinu Međunarodnom godinom sanitacije. Rezolucija je iskazala zabrinutost u vezi sa sporim i nedovoljnim napretkom u obezbeđivanju dostupnosti osnovnim higijenskim uslovima na globalnom nivou i prepoznala da napredak može biti postignut kroz aktivno zalaganje i aktivnosti svih zemalja članica, kao i kroz aktivnosti agencija pri Ujedinjenim nacijama, regionalnih i međunarodnih organizacija, građanskih udruženja i drugih zainteresovanih strana. U Svetskoj zdravstvenoj organizaciji još od njenog osnivanja, sanitacija životne sredine je prepoznata kao osnovni preduslov bezbedne strukture javnog zdravlja. Član 2(1) Ustava iz 1948.godine poziva na poboljšanje sanitacije i drugih aspekata higijene životne sredine. Tokom proteklih 50 godina, SZO je omogućila nova znanja i njihovu diseminaciju u vezi sa sigurnom dispozicijom čvrstog otpada, a na čelu je istraživanja povezanosti vode, sanitacije i zdravlja. SZO je saradivala sa ključnim partnerima u okviru međunarodnih napora razvoja radi poboljšanja sanitacije kao što su Međunarodna decenija vode za piće i sanitacije (1980-1990) i Svetski samit održivog razvoja u Johaneshburgu (2002) do 2015. godine. U Johaneshburgu su postavljeni Milenijumski ciljevi razvoja kako bi se prepolovio procenat ljudi koji nemaju osnovne higijenske uslove.

Međunarodna godina sanitacije – izazov

Zvanična statistika SZO i UNICEF-a sugerira da je globalno oko 3,8 biliona ljudi (60%) 2004. godine imalo pristup poboljšanim higijenskim uslovima. Regije sa najslabijom pokrivenošću bile su podsaharska Afrika (37%), južna Azija (38%) i istočna Azija (45%). U osnovi se nalaze, doprinoseći ovakvoj situaciji: nedostatak političke volje, neadekvatni izvori finansiranja, slab institucionalni okvir, zanemarivanje izbora potrošača i kulturološka uverenja.

Za postizanje Milenijumskih ciljeva razvoja u vezi sa poboljšanjem sanitacije, globalna pokrivenost trebalo bi da bude bar 75% do 2015. godine. To znači da bi još 1,6 biliona ljudi imalo obezbeđene sisteme sanitacije. Postizanje Milenijumskih ciljeva razvoja značilo bi 391 milion slučajeva dijareje manje na godišnjem nivou. Zdravstvene dobiti od sanitacije uključene su u postojeće ekonomske analize koje pokazuju da bi se za svaki dolar uloženi u sanitaciju uštedelo oko 9 dolara. Aktivnosti SZO

Kao odgovor na poziv na akciju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, SZO će obezbediti podršku ciljevima Međunarodne godine sanitacije 2008. u cilju ubrzanja unapređenja sanitacije i higijene i rešavanja zdravstvenih problema u vezi sa tim. Strateški, SZO se zalaže da se:

promene načela radi poboljšanja pokrivenosti/pristupa sanitaciji;

unapredi pristup svim zainteresovanim informacijama o sanitaciji i uticaju na zdravlje; i

osnažuje partnerstva i povezanost sa ključnim zainteresovanim stranama i programima. Zalaganje za promenu načela radi poboljšanja pokrivenosti/pristupa

Učestvuje u međunarodnim, regionalnim i nacionalnim dogovorima, obezbeđujući onima koji odlučuju i zemljama informacije o zdravlju i ekonomskim koristima ulaganja u sanitaciju i higijenu i ohrabrujući ih da promene svoje programe i načela ukoliko je to potrebno.

Očekivani rezultati: preuzimanje obaveze od strane donatora i zemalja u vezi sa izradom načela za unapređenje pristupa sanitaciji i higijeni kao vid intervencije za rešavanje zdravstvenih problema. Unapređivanje pristupa svih zainteresovanih informacijama o sanitaciji i zdravlju

Promocija i diseminacija dostupnih informacija o sanitaciji, higijeni i zdravlju od strane sajtova kojima rukovodi SZO i druge inicijative. Ukoliko je potrebno, postojeće baze podataka biće unapređene i obezbeđena pomoć za njihovu revitalizaciju.

Očekivani rezultati: korišćenje informacija o sanitaciji, higijeni i zdravlju od strane donatora, zemalja i drugih ključnih partnera u razvoju svojih planova i programa sanitacije. Unapređivanje uslova sredine radi poboljšanja pristupa higijenskim uslovima kroz sledeće inicijative:

Inicijativa u vezi sa kanizacionom mrežom: analiza postojećih mogućnosti sanitacije i razvijanje nekonvencionalnih strategija i vodiča u rešavanju problema sanitacije u siromašnim urbanim regijama, uključujući i efekat klimatskih promena. Ovaj rad će podržavati SZO u saradnji sa drugim ekspertima u vezi sa sanitacijom.

Normiranje: zalaganje za podizanje profila sanitacije i higijene putem razvoja, diseminacije i postojećih revizija vodiča SZO kao što su bezbedna upotreba otpadnih voda, osnovni standardi sanitacije u školama i zdravstvenoj službi, sanitacija na brodovima i u avionima, i sredstva za procenu uticaja sanitacije na zdravlje.

Očekivani rezultati: primena standarda sanitacije i vodiča u sanitarnim programima zemalja članica SZO. Jačanje partnerstva i povezanost sa ključnim zainteresovanim stranama i programima

Učestvuje u ključnim aktivnostima Radne grupe za vode Ujedinjenih nacija u vezi sa sanitacijom u okviru Međunarodne godine sanitacije, uključujući razvoj:

akcionog plana;

strateškog plana komunikacije;

zajedničkih publikacija o sanitaciji;

websajta; i

globalnog lansiranja.

Očekivani rezultati: zdravstvene perspektive su vidljive u okviru inicijativa Ujedinjenih nacija u Međunarodnoj godini sanitacije. Saradnja sa ključnim organizacijama i učesnicima u pripremnim aktivnostima za međunarodne, regionalne i dogovore u vezi sa sanitacijom i higijenom u zemlji. Identifikovati tačke sinergije i nastaviti jačanje postojećih veza između zdravstvenih i obrazovnih programa, kao što su:

Zdravlje majke i deteta – uloga sanitacije u smanjenju dijareje, kolere, šistosomijaze, parazita i malnutricije kod dece;

HIV/AIDS – uloga sanitacije u prevenciji HIV/AIDS;

Urgentna stanja – uloga sanitacije u urgentnim stanjima;

Obrazovanje – uključivanje poruka ho sanitaciji i higijeni u nastavni program u školama; primena minimalnih standarda sanitacije u školama;

Infrastruktura u zdravstvu – primena minimuma standarda sanitacije u zdravstvenim ustanovama.

Očekivani rezultati: uključivanje sanitacije i higijene u zdravstvene i obrazovne programe.

Razvijanje i jačanje partnerstva sa ključnim zainteresovanim stranama.

Sanitarno zdravstvene mere – podaci I urbano i ruralno stanovništvo je koristilo u 2004. godini poboljšane sanitarno - zdravstvene mere. Odnos urbanog prema ruralnom stanovništvu bio je 80% prema 39%. Zahvaljujući tome što je učinjen ogroman napredak u južnoj Aziji, nešto više od trećine njenog stanovništva koristi poboljšane sanitarno-zdravstvene mere. U podsaharskoj Africi dostupnost adekvatnim sanitarno-zdravstvenim merama ima samo 37% stanovništva.

Prema podacima UNICEF-a, broj dece ispod 5 godina koja žive u domaćinstvima koja nisu obuhvaćena sanitarno-zdravstvenim merama je 280 miliona. 1,8 miliona ljudi umire svake godine od dijareje uključujući i koleru. 90% svih smrtnih slučajeva uzrokovanih dijarejom su deca ispod 5 godina, od kojih većina živi u razvijenim zemljama. 88% svih smrtnih slučajeva uzrokovanih dijarejom pripisuje se neispravnoj vodi, neadekvatnim sanitarno-zdravstvenim merama i higijeni. Procenjeno je da unapređene sanitarno-zdravstvene mere smanjuju 32% rizik od nastanka bolesti praćenih prolivom i grčevima. Higijenske intervencije uključujući edukaciju i promociju pranjem ruku, što može da dovede do smanjenja više od 45% slučajeva nastanka bolesti praćenih prolivom i grčevima. Procenjeno je da pranje ruku sa sapunom smanjuje rizik od 42 do 47% od nastanka bolesti praćenih prolivom i grčevima. Procenjeno je da unapređene dostupnosti ispravne vode i usvajanje higijenskih navika može da smanji za 27% obolevanje od trahoma.

Procenjeno je da je 160 miliona ljudi inficirano šistosomijazom. Treba takođe znati da osnovne sanitarno-zdravstvene mere smanjuju za više od 77% rizik od nastanka ovih infekcija. Ekonomske dobiti od postizanja Milenijumskog cilja vezanog za sanitarno-zdravstvene mere je da jedan dolar investiranja donosi više od devet dolara dobiti. Procenjeno je da je za 11% povećano upisivanje ženske dece u škole, pre svega zahvaljujući dostupnosti higijenskih nužnika u njima.

Ako neĀto brzo ne preduzmemo, svet neĀte dostiĀti cilj da se obuhvati 0,6 biliona stanovniĀtva sanitarno-zdravstvenim merama.

Procenjeno je da 2.6 biliona ljudi, to jest polovina razvijenog sveta, treba da ima dostupne sanitarno-zdravstvene mere.

PREDLOG AKTIVNOSTI POVODOM SVETSKOG DANA VODA 2008 Prikupljanje i analiza informacija i podataka Ā o sanitaciji, bolestima, uzroĀnicima bolesti, postojeĀoj politici i programima. Organizovanje dogaĀaja sa zdravstvenim i socijalnim radnicima, lekarima, nastavnicima, nevladinim organizacijama, Āivotnom sredinom, privatnim sektorom Ā diskusije, forumi, seminari, takmiĀenja, uluĀni dogaĀaji i kvizovi. Organizovanje okruglih stolova i stuĀnih konferencija. Konferencije za novinare i rad sa medijima. Organizovanje poster prezentacija u Ākoli, zdravstvenim objektima i graĀanskim centrima.

Produkcija promotivnog materijala Ā hemijske olovke, majice, kape, i nalepnice za knjige.

Literatura u vezi sa sanitacijom

Sajt: WHOĀ

- WHO Publications related to Sanitation (1990-2007) [pdf 142kb]

Sajt: Institut za javno zdravlje Srbije - Pokazatelji stanjaĀ Āivotne sredine u Republici Srbiji 2005. godina: www.batut.org.yu

- ZaĀtita stanovniĀtva od prekomernog sunĀevog zraĀenja: www.batut.org.yu

- Nacionalni program/ kampanja „Āiste ruke Ā bezbedne rukeĀ: www.batut.org.yu

- Briga o zdravlju u letnjim mesecima: www.batut.org.yu

- Uticaji poviĀene spoljne temperature na zdravlje ljudi: www.batut.org.yu

- Izborimo se sa nestaĀicom vode Ā Svetski dan voda: www.batut.org.yu

- Izlaganje organizma poviĀenoj temperaturi spoljne sredine i prevencija Ātetnih uticaja naĀ zdravlje Ā toplotni udar: www.batut.org.yu

- Incidenca i mortalitet od raka u centralnoj Srbiji: www.batut.org.yu Publikacija (po abecednom redu)

-Ā Analysis of wastewater for use in agriculture

- Costs and benefits of water and sanitation improvements at the global level (Evaluation of the)

- Economic and health effects of Increasing coverage of low cost household drinking-water supply and sanitation interventions to countries off-track to meet MDG target 10

- Global water supply and sanitation assessment 2000 report

- A guide to the development of on-site sanitation

- Guidelines for the safe use of wastewater, excreta and greywater

Volume 1: Policy and regulatory aspects

- Guidelines for the safe use of wastewater, excreta and greywater

Volume 2: Wasterwater use in agriculture

- Guidelines for the safe use of wastewater, excreta and greywater

Volume 3: Wastewater and excreta use in aquaculture

- Guidelines for the safe use of wastewater, excreta and greywater

Volume 4: Excreta and greywater use in agriculture

- Meeting the MDG drinking water and sanitation target

- Meeting the MDG drinking water and sanitation target: the urban and rural challenge of the decade

- Operation and maintenance of rural water supply and sanitation systems

- Participatory hygiene and sanitation transformation: A new approach to working with communities

- Sanitation challenge: Turning commitment into reality

- Sanitation promotion

- Sanitation and hygiene promotion: programming guidance

- The challenge in disaster reduction for the water and sanitation sector: improving quality of life by reducing vulnerabilities

- Tools for assessing the O & M status of water supply and sanitation in developing countries

Materijal za novinareĀ